

Grondwettelijk Hof

**Arrest nr. 27/2025
van 20 februari 2025
Rolnummer : 8204**

In zake : de prejudiciële vraag betreffende de artikelen 12 tot 17, 20 en 46 van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971, gesteld door het Hof van Beroep te Luik.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit voorzitter Pierre Nihoul, rechter Joséphine Moerman, waarnemend voorzitter, en de rechters Thierry Giet, Yasmine Kherbache, Sabine de Bethune, Emmanuelle Bribosia en Magali Plovie, bijgestaan door griffier Frank Meersschaut, onder voorzitterschap van voorzitter Pierre Nihoul,

wijst na beraad het volgende arrest :

I. Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging

Bij arrest van 11 april 2024, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 18 april 2024, heeft het Hof van Beroep te Luik de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Zijn de artikelen 12 tot 17, 20 en 46 van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971, in die zin geïnterpreteerd dat aan de potentiële rechthebbenden van het slachtoffer van een dodelijk arbeidsongeval die, wegens de in de artikelen 12 tot 17 van de voormelde wet bedoelde voorrangregels of wegens de bijkomende voorwaarde die onder meer van toepassing is op de bloedverwanten in de opgaande lijn (die bepaalt dat de laatstgenoemden, overeenkomstig artikel 20 van dezelfde bepaling [lees : wet], alleen een rente ontvangen wanneer zij rechtstreeks voordeel uit het loon van het slachtoffer halen), daadwerkelijk geen enkele door de arbeidsongevallenverzekeraar gestorte vergoeding genieten, de burgerrechtelijke immuniteit waarin het voormelde artikel 46 voorziet ten voordele van de werkgever, kan worden tegengeworpen, waardoor zij zijn uitgesloten van het recht een gemeenrechtelijke aansprakelijkheidsvordering in te stellen tegen die werkgever, bestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet ? ».

Memories zijn ingediend door :

- Charles Van Roy en Isabelle Onnau, bijgestaan en vertegenwoordigd door mr. Frédéric Leroy, advocaat bij de balie te Verviers;

- de Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door mr. Liesbet Vandenplas en mr. Ambre Vranckx, advocates bij de balie te Brussel.

Charles Van Roy en Isabelle Onnau hebben ook een memorie van antwoord ingediend.

Bij beschikking van 11 december 2024 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers Thierry Giet en Sabine de Bethune te hebben gehoord, beslist dat de zaak in staat van wijzen was, dat geen terechtzitting zou worden gehouden, tenzij een partij binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van die beschikking een verzoek om te worden gehoord, zou hebben ingediend, en dat, behoudens zulk een verzoek, de debatten na die termijn zouden worden gesloten en de zaak in beraad zou worden genomen.

Aangezien geen enkel verzoek tot terechtzitting werd ingediend, is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschied

Op 24 juni 2016 valt een betonplaat op een arbeider van een werk in aanbouw. Hij wordt vervoerd naar het ziekenhuis, waar hij overlijdt aan zijn verwondingen. Het openbaar ministerie vervolgt de bv die het slachtoffer tewerkstelde, alsook de zaakvoerder van die bv voor de Rechtbank van eerste aanleg te Luik, afdeling Luik. De ouders van het slachtoffer stellen zich bovendien burgerlijke partij met het oog op de vergoeding van de morele schade die voortvloeit uit het overlijden. Bij een vonnis van 24 januari 2022 veroordeelt de Rechtbank de voormelde bv en de voornoemde zaakvoerder omdat zij onopzettelijk de dood van het slachtoffer hebben veroorzaakt en omdat de werkuitrusting niet werd nagezien en gecontroleerd. De Rechtbank oordeelt bovendien dat de burgerlijkepartijstelling ontvankelijk en gedeeltelijk gegrond is en zij veroordeelt de voormelde bv en de voornoemde zaakvoerder tot het vergoeden van de door de ouders van het slachtoffer geleden schade. Er worden verschillende hogere beroepen ingesteld tegen het vonnis van 24 januari 2022 voor het Hof van Beroep te Luik, dat het verwijzende rechtscollege is.

Bij een arrest van 11 april 2024 stelt het Arbeidshof te Luik vast dat artikel 46 van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 (hierna : de wet van 10 april 1971) de gevallen beperkt waarin de rechthebbenden van het slachtoffer van een arbeidsongeval een aquiliaanse aansprakelijkheidsvordering kunnen instellen tegen de werkgever of zijn zaakvoerder. Te dezen, aangezien geen enkele opzettelijke fout in aanmerking kan worden genomen ten aanzien van de werkgever of de zaakvoerder, genieten zij burgerrechtelijke immuniteit. Bovendien merkt het verwijzende rechtscollege op dat een vergoeding op grond van artikel 15, tweede lid, van de wet van 10 april 1971 evenmin mogelijk is, aangezien artikel 20 van de wet van 10 april 1971 de toekenning van een forfaitaire rente aan de ouders beperkt tot de situatie waarin die rechtstreeks voordeel uit het loon van het slachtoffer haalden, hetgeen niet het geval is voor de burgerlijke partijen.

Het verwijzende rechtscollege vraagt zich af of een dergelijk systeem bestaanbaar is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. Bijgevolg houdt het de uitspraak met betrekking tot de voormelde rechtsvorderingen inzake burgerrechtelijke aansprakelijkheid aan en stelt het het Hof de hiervoor weergegeven prejudiciële vraag.

III. *In rechte*

- A -

A.1.1. De burgerlijke partijen voor het verwijzende rechtscollege merken allereerst op dat het Hof zich reeds herhaalde malen heeft uitgesproken over de bestaanbaarheid van de in artikel 46 van de wet van 10 april 1971 bedoelde burgerrechtelijke immunitet met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. In dat verband is het Hof van oordeel dat de van het gemeen recht afwijkende regeling verantwoord is wat het beginsel ervan betreft.

A.1.2. Over de grondwettigheid van artikel 20*bis* van de wet van 10 april 1971 heeft het Hof, bij het arrest nr. 124/2004 van 7 juli 2004 (ECLI:BE:GHCC:2004:ARR.124), evenwel geoordeeld dat de onmogelijkheid voor de ouders van het slachtoffer van een dodelijk ongeval om van de persoon die aansprakelijk is voor het ongeval een vergoeding voor de geleden morele schade te verkrijgen, wanneer die persoon niet de werkgever, de aangestelde van de werkgever of de lasthebber van de werkgever is, onverenigbaar is met de logica van de arbeidsongevallenregeling. Het Hof heeft in dat arrest evenwel beklemtoond dat, in de interpretatie volgens welke de morele schade niet wordt gedekt door de vergoeding van de in artikel 46, § 2, tweede lid, van de wet van 10 april 1971 bedoelde lichamelijke schade, een gemeenrechtelijke aansprakelijkheidsvordering kan worden ingesteld zonder dat die vordering wordt beperkt door de voorwaarde met betrekking tot de leeftijd van het slachtoffer, bedoeld in artikel 20*bis* van dezelfde wet.

Het Hof heeft bij het arrest nr. 31/2001 van 1 maart 2001 (ECLI:BE:GHCC:2001:ARR.031) bovendien geoordeeld dat het in artikel 46, § 1, van de wet van 10 april 1971 bedoelde begrip « rechthebbenden » in die zin kan worden geïnterpreteerd dat het enkel betrekking heeft op de in de artikelen 12 tot 17 van de wet van 10 april 1971 bedoelde personen die de in de wet van 10 april 1971 bedoelde forfaitaire vergoedingen kunnen genieten. De latere rechtspraak van het Hof en die van het Hof van Cassatie bevestigen die interpretatie.

A.1.3. Volgens de burgerlijke partijen voor het verwijzende rechtscollege blijkt uit de voormelde rechtspraak dat de immunitet die de werkgever met toepassing van artikel 46 van de wet van 10 april 1971 geniet, het logische gevolg is van de forfaitaire vergoeding van de schade die voortvloeit uit een arbeidsongeval, die het slachtoffer of zijn rechthebbenden kunnen genieten, zonder dat zij een fout moeten bewijzen ten aanzien van de werkgever, de aangestelde van de werkgever of de lasthebber van de werkgever. Het voordeel van de burgerrechtelijke immunitet waarin ten gunste van de werkgever is voorzien, houdt bovendien nauw verband met de vergoeding van het slachtoffer of van zijn rechthebbenden. De burgerlijke partijen voor het verwijzende rechtscollege preciseren dat het loutere feit dat een persoon in de artikelen 12 tot 17 van de wet van 10 april 1971 wordt beoogd, dus niet volstaat opdat hij als een rechthebbende wordt beschouwd : de betrokken persoon moet daadwerkelijk een vergoeding kunnen genieten. Te dezen moet worden geoordeeld dat de bloedverwanten in de opgaande lijn van het slachtoffer niet de hoedanigheid van rechthebbende in de zin van artikel 46 van de wet van 10 april 1971 hebben, aangezien zij, met toepassing van artikel 20 van de wet van 10 april 1971, worden uitgesloten van het voordeel van de in artikel 15 van de wet van 10 april 1971 bedoelde vergoeding. Bijgevolg kan hun de in artikel 46 van dezelfde wet bedoelde burgerrechtelijke immunitet niet worden tegengeworpen.

A.1.4. Bovendien preciseren de burgerlijke partijen voor het verwijzende rechtscollege dat het feit dat de in de prejudiciële vraag bedoelde rechthebbenden worden gemachtigd om een vergoeding te ontvangen op grond van het gemeen recht, de coherentie van het in de wet van 10 april 1971 bedoelde systeem niet in het gedrang kan brengen. Dat heeft immers een verzekeringskarakter en wordt gefinancierd met premies van de werkgevers. Die dekken hoe dan ook niet de bloedverwanten in de opgaande lijn die geen enkele vergoeding genieten krachtens de wet van 10 april 1971 omdat zij geen rechtstreeks voordeel uit het loon van het slachtoffer haalden.

A.1.5. Volgens de burgerlijke partijen voor het verwijzende rechtscollege moet bijgevolg worden geoordeeld dat de in het geding zijnde bepalingen, in die zin geïnterpreteerd dat zij de in de prejudiciële vraag bedoelde rechthebbenden het recht ontzeggen om een gemeenrechtelijke rechtsvordering inzake burgerrechtelijke aansprakelijkheid in te stellen tegen de werkgever, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schenden. Omgekeerd zijn de in het geding zijnde bepalingen, in die zin geïnterpreteerd dat het in artikel 46 van de wet van 10 april 1971 bedoelde begrip « rechthebbenden » geen betrekking heeft op de in artikel 15 van de wet van 10 april 1971 bedoelde bloedverwanten in de opgaande lijn die geen door de arbeidsongevallenverzekeraar gestorte vergoeding kunnen genieten omdat zij niet voldoen over de in artikel 20 van dezelfde wet bedoelde voorwaarde, bestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

A.2.1. De Ministerraad voert in hoofdorde aan dat de personen die tot de in de prejudiciële vraag vergeleken categorieën behoren, zich niet in wezenlijk verschillende situaties bevinden. In dat verband preciseert hij dat de vergoeding in het kader van het stelsel van de arbeidsongevallenverzekering inhoudt dat aan verschillende voorwaarden wordt voldaan. In de artikelen 12 tot 17 van de wet van 10 april 1971 worden de categorieën van rechthebbenden opgesomd die aanspraak kunnen maken op een dergelijke vergoeding, maar het daadwerkelijke voordeel ervan vereist dat andere voorwaarden in acht worden genomen. Aldus kunnen de bloedverwanten in de opgaande lijn, kleinkinderen, broers en zussen van het slachtoffer een rente genieten, op voorwaarde dat zij aantonen dat zij rechtstreeks voordeel uit het loon van het slachtoffer haalden, met dien verstande dat de rente maar wordt ontvangen tot het ogenblik waarop het slachtoffer de leeftijd van 25 jaar zou hebben bereikt, tenzij het bewijs wordt geleverd dat het slachtoffer voor hen de belangrijkste kostwinner was. De regeling inzake dodelijke arbeidsongevallen volgt overigens een trapsgewijs vergoedingssysteem.

Volgens de Ministerraad heeft het Hof reeds vastgesteld dat de in artikel 46 van de wet van 10 april 1971 bedoelde regeling inzake burgerlijke schadevergoeding niet discriminerend was voor de in de artikelen 12 tot 17 van die wet bedoelde rechthebbenden die, mits een aantal voorwaarden in acht worden genomen, aanspraak kunnen maken op de in dezelfde wet bedoelde forfaitaire vergoedingen.

A.2.2. In ondergeschikte orde voert de Ministerraad aan dat het systeem van de burgerrechtelijke immuniteit van de werkgever beantwoordt aan precieze doelstellingen waarvan de legitimiteit herhaalde malen werd bevestigd door het Hof, namelijk het inkomen van de werknemer beschermen tegen een professioneel risico, zelfs indien een ongeval gebeurt door de schuld van de werknemer of van een collega, en de sociale vrede binnen de bedrijven handhaven door een toename van het aantal processen inzake aansprakelijkheid uit te sluiten.

A.2.3. De Ministerraad voegt eraan toe dat het in het geding zijnde systeem redelijk verantwoord is. Volgens hem vormt de wet van 10 april 1971 een logisch en samenhangend geheel, dat vergoedingsmogelijkheden biedt die op een billijk evenwicht tussen werkgevers, werknemers en rechthebbenden berusten. Hij beklemtoont dat de wet van 10 april 1971 in een regeling van objectieve aansprakelijkheid voorziet, waarvan de bewijslast veel minder zwaar is. Bovendien kent de wet een automatische vergoeding toe. Als tegenwicht is die vergoeding forfaitair en gedeeltelijk, in zoverre zij enkel de lichamelijke schade dekt die een weerslag heeft op de economische geschiktheid van het slachtoffer. De Ministerraad preciseert dat de regeling van de wet van 10 april 1971 een socialezekerheidsregeling is die de economische schade dekt en die de begunstigten ervan, namelijk het slachtoffer en, bij een dodelijk ongeval, de in de artikelen 12 tot 17 van die wet vermelde rechthebbenden, limitatief bepaalt. Wat die laatstgenoemden betreft, wordt de rente enkel ontvangen indien zij rechtstreeks voordeel uit het loon van het slachtoffer haalden, binnen een logica van vergoeding van de economische schade, zodat het niet noodzakelijk is om het bestaan van een fout aan te tonen, ook al behouden zij de mogelijkheid om een overlijdensverzekering aan te gaan. De Ministerraad beklemtoont dat het systeem wordt gefinancierd door de werkgevers, die een arbeidsongevallenverzekering moeten aangaan en de kostprijs van de premies moeten dragen. Binnen die logica strekken de beperkte vergoedingsgevallen die in de in het geding zijnde bepalingen worden beoogd, ertoe de economische last van de werkgever niet te verzwaren.

Volgens de Ministerraad dient het evenwicht van het coherente en logische systeem van de wet van 10 april 1971 niet te worden verstoord door de vergoedingsmogelijkheden uit te breiden tot de in de prejudiciële vraag bedoelde categorie van personen, op gevaar af afbreuk te doen aan de sociale vrede. Bovendien, indien het Hof de prejudiciële vraag zou beantwoorden met een vaststelling van grondwettigheid, zou dat discriminaties doen ontstaan onder de rechthebbenden, naargelang zij al dan niet een forfaitaire rente zouden ontvangen, met dien verstande dat zij, in het laatste geval, aanspraak zouden kunnen maken op een integrale vergoeding. Een dergelijke oplossing zou bovendien de deur openzetten voor gemeenrechtelijke aansprakelijkheidsvorderingen die tegen de werkgever worden ingesteld door mogelijke begunstigten die werden vergoed maar die thans geen vergoeding meer ontvangen wegens de soms beperkte duur ervan. Die situaties zouden indruisen tegen de logica van het in de wet van 10 april 1971 bedoelde systeem. Ten slotte merkt de Ministerraad op dat de vergoeding van de door derden veroorzaakte schade volledig mogelijk blijft, aangezien de burgerrechtelijke immuniteit enkel de werkgever, de aangestelde van de werkgever en de lasthebber van de werkgever beschermt. De burgerlijke partijen voor het verwijzende rechtscollege behouden dus de mogelijkheid om voor de burgerlijke rechtscolleges een aansprakelijkheidsvordering in te stellen tegen de aansprakelijke derde.

- B -

B.1. De prejudiciële vraag heeft betrekking op de artikelen 12 tot 17, 20 en 46 van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 (hierna : de wet van 10 april 1971).

B.2.1. De artikelen 12 tot 17 van de wet van 10 april 1971 hebben betrekking op de rechthebbenden van het slachtoffer dat is overleden ten gevolge van een arbeidsongeval die, mits een aantal voorwaarden in acht worden genomen, aanspraak kunnen maken op een forfaitaire vergoeding die overeenstemt met een percentage van het loon van het slachtoffer.

B.2.2. De bloedverwanten in de opgaande lijn zijn rechthebbenden bedoeld in artikel 15 van de wet van 10 april 1971, dat bepaalt :

« § 1. De vader en de moeder van de getroffene die op het tijdstip van het overlijden noch echtgenoot, noch wettelijk samenwonende partner, noch rechthebbende kinderen nalaat, ontvangen ieder een lijfrente gelijk aan 20 % van het basisloon.

Laat de getroffene op het tijdstip van het overlijden een echtgenoot of een wettelijk samenwonende partner zonder rechthebbende kinderen na, dan is de rente voor ieder van de in het vorige lid bedoelde rechtverkrijgenden gelijk aan 15 % van het basisloon.

De adoptanten hebben dezelfde rechten als de ouders van de getroffene.

§ 2. Bij vóóroverlijden van de vader of de moeder van de getroffene ontvangt ieder van de bloedverwanten in opgaande lijn van de vóóroverledene een rente gelijk aan :

a) 15 pct. van het basisloon zo er noch echtgenoot noch een wettelijk samenwonende partner noch rechthebbende kinderen zijn;

b) 10 pct. van het basisloon zo er een echtgenoot of een wettelijk samenwonende partner zonder rechthebbende kinderen is ».

B.2.3. Artikel 20 van de wet van 10 april 1971 bepaalt :

« De bloedverwanten in de opgaande lijn, de kleinkinderen en de broeders en zusters ontvangen de rente alleen wanneer zij rechtstreeks voordeel uit het loon van de getroffene haalden. Worden als zodanig aangezien degenen die onder hetzelfde dak woonden ».

B.3. Krachtens artikel 46 van de wet van 10 april 1971 kunnen slachtoffers van arbeidsongevallen of hun rechthebbenden tegen de werkgever overigens enkel een rechtsvordering inzake burgerrechtelijke aansprakelijkheid instellen in de erin opgesomde

gevallen. Die bepaling heeft tot gevolg dat de werkgever bij arbeidsongevallen in beginsel beschikt over een burgerrechtelijke immuniteit.

Artikel 46 van de wet van 10 april 1971 bepaalt :

« § 1. Ongeacht de uit deze wet voortvloeiende rechten blijft de rechtsvordering inzake burgerlijke aansprakelijkheid mogelijk voor de getroffene of zijn rechthebbenden :

1° tegen de werkgever die het arbeidsongeval opzettelijk heeft veroorzaakt of die opzettelijk een ongeval heeft veroorzaakt dat een arbeidsongeval tot gevolg heeft;

2° tegen de werkgever wanneer het arbeidsongeval schade aan goederen van de werknemer heeft veroorzaakt;

3° tegen de lasthebber of aangestelde van de werkgever die het arbeidsongeval opzettelijk heeft veroorzaakt;

4° tegen de personen, andere dan de werkgever, zijn lasthebbers of aangestelden, die voor het ongeval aansprakelijk zijn;

5° tegen de werkgever, zijn lasthebbers of aangestelden, wanneer het ongeval zich voordoet op de weg naar en van het werk[;]

6° tegen de werkgever, zijn lasthebbers of aangestelden, wanneer het ongeval een verkeersongeval betreft. Onder verkeersongeval wordt verstaan ieder ongeval in het wegverkeer waarbij één of meer al dan niet gemotoriseerde voertuigen zijn betrokken en dat verband houdt met het verkeer op de openbare weg[;]

7° tegen de werkgever die de wettelijke en reglementaire bepalingen betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk zwaarwichtig heeft overtreden en die daardoor de werknemers aan het risico van arbeidsongevallen heeft blootgesteld, terwijl de ambtenaren die zijn aangewezen om toezicht te houden op de naleving van die bepalingen, in toepassing van [de] artikelen 43 tot 49 van het Sociaal Strafwetboek hem schriftelijk :

- a) hebben gewezen op het gevaar waaraan hij deze werknemers blootstelt;
- b) hebben medegedeeld welke overtredingen werden vastgesteld;
- c) passende maatregelen hebben voorgeschreven[.]

De burgerlijke aansprakelijkheidsvordering wordt niet toegelaten tegen de werkgever die bewijst dat het ongeval mede is toe te schrijven aan de niet[-]naleving door de getroffen werknemer van de hem voorafgaandelijk door de werkgever schriftelijk ter kennis gebrachte veiligheidsinstructies terwijl de nodige veiligheidsmiddelen hem ter beschikking werden gesteld.

§ 2. Onverminderd de bepalingen van § 1, is de verzekeringsonderneming verplicht de vergoedingen, die voortvloeien uit deze wet te betalen binnen de bij de artikelen 41 en 42 gestelde termijn.

De volgens het gemeen recht toegekende vergoeding, die geen betrekking kan hebben op de vergoeding van de lichamelijke schade zoals zij gedekt is door deze wet, mag samengevoegd worden met de krachtens deze wet toegekende vergoedingen ».

B.4. Aangezien de zaak die aan de oorsprong van de verwijzingsbeslissing ligt, betrekking heeft op de bloedverwanten in de opgaande lijn van het overleden slachtoffer, beperkt het Hof zijn onderzoek tot de artikelen 15, 20 en 46 van de wet van 10 april 1971.

B.5. De prejudiciële vraag heeft betrekking op de bestaanbaarheid van die bepalingen met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in de interpretatie volgens welke die de bloedverwanten in de opgaande lijn van het slachtoffer dat is overleden ten gevolge van een arbeidsongeval, op dezelfde wijze behandelen, zodat aan die bloedverwanten in de opgaande lijn de burgerrechtelijke immuniteit van de werkgever kan worden tegengeworpen, ook al kunnen zij niet daadwerkelijk aanspraak maken op een forfaitaire vergoeding om reden dat zij geen rechtstreeks voordeel uit het loon van het slachtoffer haalden.

B.6. Het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie sluit niet uit dat een verschil in behandeling tussen categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is. Dat beginsel verzet er zich overigens tegen dat categorieën van personen die zich ten aanzien van de betwiste maatregel in wezenlijk verschillende situaties bevinden, op identieke wijze worden behandeld zonder dat daarvoor een redelijke verantwoording bestaat.

Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie is geschonden wanneer vaststaat dat geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

B.7.1. De Ministerraad voert aan dat de personen die tot de in de prejudiciële vraag bedoelde categorieën behoren, zich niet in wezenlijk verschillende situaties bevinden.

B.7.2. In tegenstelling tot de rechthebbenden van het overleden slachtoffer die de in artikel 15 van de wet van 10 april 1971 bedoelde forfaitaire vergoeding daadwerkelijk ontvangen, kunnen de bloedverwanten in de opgaande lijn die niet voldoen aan de voorwaarde van artikel 20 van die wet, op geen enkele vergoeding van de materiële of morele schade die zij ten gevolge van het overlijden hebben geleden, aanspraak maken ingevolge artikel 46 van dezelfde wet en de burgerrechtelijke immuniteit waarin het voorziet.

Daaruit volgt dat de personen die tot de in de prejudiciële vraag bedoelde categorieën behoren, zich in wezenlijk verschillende situaties bevinden ten aanzien van de vergoeding van de schade die zij hebben geleden ten gevolge van het overlijden van hun kind.

B.8.1. De voor de werkgever geldende burgerrechtelijke immuniteit, bedoeld in artikel 46 van de wet van 10 april 1971, maakt deel uit van de krachtlijnen waarop de arbeidsongevallenwetgeving is gebaseerd.

De arbeidsongevallenwetgeving gaat terug op de wet van 24 december 1903 « op de vergoeding der schade voortspuitende uit arbeidsongevallen », die voorzag in een forfaitaire vergoeding voor schade ten gevolge van een arbeidsongeval, waarbij de forfaitaire aard van de vergoeding meer bepaald was ingegeven door een van het gemeen recht afwijkende aansprakelijkheidsregeling die niet uitgaat van het begrip « fout », maar van het begrip « professioneel risico » en van het verdelen van dat risico over de werkgever en het slachtoffer van het arbeidsongeval.

Eenzijds werd de werkgever, zelfs zonder dat hem enige schuld trof, steeds aansprakelijk gesteld voor de schade ten gevolge van het arbeidsongeval opgelopen door het slachtoffer. Niet alleen werd het slachtoffer op die manier vrijgesteld van het vaak zeer moeilijk te leveren bewijs van de schuld van de werkgever of zijn aangestelde en van het oorzakelijk verband tussen die schuld en de geleden schade. Bovendien zou zijn eventuele eigen (onopzettelijke) fout de vergoeding niet in de weg staan, noch tot zijn aansprakelijkheid leiden, indien door die fout een derde een arbeidsongeval zou overkomen. Anderzijds ontving het slachtoffer van het arbeidsongeval een forfaitaire schadevergoeding, waardoor het slechts gedeeltelijk werd vergoed voor de geleden schade.

Bij de totstandkoming van de wet van 10 april 1971 werd het systeem gewijzigd door het invoeren van de verplichte verzekering, krachtens welke de werknemer zich niet meer richt tot de werkgever maar tot de « wetsverzekeraar ». De schade opgelopen door de werknemer en niet langer de aansprakelijkheid van de werkgever werd vanaf dan verzekerd, waardoor het systeem gelijkenis vertoont met een mechanisme van sociale verzekering.

B.8.2. Het doel van het systeem van de vaste vergoeding bestaat niet alleen erin het inkomen van de werknemer te beschermen tegen een mogelijk professioneel risico, maar ook de sociale vrede binnen de bedrijven te handhaven door een toename van het aantal processen inzake aansprakelijkheid uit te sluiten.

De vaste vergoeding kan in bepaalde gevallen groter zijn dan wat het slachtoffer had kunnen verkrijgen door een gemeenrechtelijke vordering in te stellen tegen de dader van de fout die het ongeval heeft veroorzaakt en, in andere gevallen, minder groot.

De financiering van het systeem van de vaste vergoeding wordt gewaarborgd door de werkgevers, die sinds 1971 verplicht zijn een verzekering inzake arbeidsongevallen te sluiten en de kosten van de premies te dragen. De bekommernis om de financiële last die hiervan het gevolg is niet te verzwaren door een eventuele gemeenrechtelijke vergoedingsverplichting, heeft de wetgever ertoe gebracht de gevallen te beperken waarin de werkgever burgerlijk aansprakelijk kan worden gesteld.

B.8.3. Het stelsel van de wet van 10 april 1971 wijkt aldus af van het gemeenrechtelijke aansprakelijkheidsstelsel.

Zoals het Hof reeds meermaals heeft geoordeeld (zie arresten nrs. 47/2002, ECLI:BE:GHCC:2002:ARR.047; 115/2002, ECLI:BE:GHCC:2002:ARR.115; 102/2004, ECLI:BE:GHCC:2004:ARR.102; 124/2004, ECLI:BE:GHCC:2004:ARR.124; 64/2008, ECLI:BE:GHCC:2008:ARR.064; 51/2016, ECLI:BE:GHCC:2016:ARR.051), is dat afwijkende stelsel in beginsel verantwoord, en kan om die reden worden aanvaard dat bij een nadere vergelijking met het gemeenrechtelijke stelsel verschillen in behandeling aan het licht komen, nu eens in de ene zin, dan weer in de andere, onder voorbehoud dat elk van de in het geding zijnde regels dient overeen te stemmen met de logica van het stelsel waarvan die regel deel uitmaakt.

B.9.1. Zoals in B.7.2 is vermeld, kunnen de bloedverwanten in de opgaande lijn die niet voldoen aan de voorwaarde van artikel 20 van de wet van 10 april 1971, op geen enkele vergoeding van de materiële of morele schade die zij ten gevolge van het overlijden hebben geleden, aanspraak maken ingevolge artikel 46 van dezelfde wet en de burgerrechtelijke immuniteit waarin het voorziet.

B.9.2. Over de toepassing van de in artikel 46 van de wet van 10 april 1971 bedoelde burgerrechtelijke immuniteit op de rechthebbenden van het slachtoffer dat is overleden ten gevolge van een arbeidsongeval die de in dezelfde wet bedoelde forfaitaire vergoeding niet kunnen genieten, aangezien zij niet worden beoogd in de artikelen 12 tot 17 van die wet, heeft het Hof geoordeeld :

« In tegenstelling tot de rechthebbenden van het overleden slachtoffer bedoeld in de artikelen 12 tot 17 van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971, die onder zekere voorwaarden aanspraak kunnen maken op de vaste vergoedingen waarin de wet voorziet, kunnen de personen die niet door die artikelen worden beoogd, in die interpretatie op geen enkele vergoeding aanspraak maken, of de schade die zij ten gevolge van het overlijden hebben geleden, materieel is dan wel moreel.

Rekening houdend met de logica van het systeem (B.2.3) en met het feit dat die personen de arbeidsverhoudingen tussen werkgever en werknemer niet beïnvloeden is het onevenredig dat zij geen enkel recht op schadevergoeding hebben : het voordeel van het gemeenrechtelijk systeem van schadevergoeding kan hun niet worden ontnomen om reden van een bijzonder systeem dat elke vergoeding wat hen betreft uitsluit.

In die zin geïnterpreteerd dat het alle rechthebbenden van het slachtoffer beoogt, zonder onderscheid naargelang zij al dan niet aanspraak kunnen maken op een vaste vergoeding, schendt artikel 46, § 1, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet » (arrest nr. 31/2001, 1 maart 2001, ECLI:BE:GHCC:2001:ARR.031, B.12; zie ook arrest nr. 52/2001, 18 april 2001, ECLI:BE:GHCC:2001:ARR.052, B.5).

B.9.3. Het Hof heeft bovendien geoordeeld dat de onmogelijkheid, voor de in de artikelen 12 tot 17 van de wet van 10 april 1971 bedoelde rechthebbenden, om een gemeenrechtelijke aansprakelijkheidsvordering in te stellen tegen de persoon die aansprakelijk is voor het arbeidsongeval, met toepassing van artikel 46 van die wet, niet onevenredig was, aangezien die rechthebbenden aanspraak kunnen maken op de in dezelfde wet bedoelde vaste vergoedingen (arrest nr. 115/2002, 26 juni 2002, voormeld, B.2.2).

B.9.4. In tegenstelling tot de prejudiciële vragen die aanleiding hebben gegeven tot de voormelde arresten, heeft de voorliggende vraag betrekking op de situatie van de in artikel 15 van de wet van 10 april 1971 bedoelde rechthebbenden die de in die bepaling bedoelde forfaitaire vergoeding evenwel niet daadwerkelijk kunnen genieten omdat zij geen rechtstreeks voordeel uit het loon van het slachtoffer haalden, met toepassing van artikel 20 van de wet van 10 april 1971.

B.9.5. Rekening houdend met de logica van de wet van 10 april 1971, die in B.9.1 tot B.9.3 in herinnering is gebracht, en met het feit dat die personen de arbeidsverhoudingen tussen werkgever en werknemer niet beïnvloeden aangezien zij geen rechtstreeks voordeel uit het loon van het slachtoffer haalden, is het onevenredig dat zij geen enkel recht op schadevergoeding hebben. Het voordeel van het gemeenrechtelijk systeem van schadevergoeding kan hun immers niet worden ontnomen om reden van een bijzonder systeem dat elke vergoeding wat hen betreft uitsluit.

B.10. De artikelen 15, 20 en 46 van de wet van 10 april 1971, in die zin geïnterpreteerd dat aan de bloedverwanten in de opgaande lijn van het slachtoffer dat is overleden ten gevolge van een arbeidsongeval die geen rechtstreeks voordeel uit het loon van het slachtoffer haalden, de burgerrechtelijke immuniteit van de werkgever kan worden tegengeworpen, zijn niet bestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

B.11. De in het geding zijnde bepalingen zijn evenwel vatbaar voor een andere interpretatie : de term « rechthebbenden », zoals die voorkomt in artikel 46, § 1, van de wet van 10 april 1971, kan immers in die zin worden geïnterpreteerd dat hij alleen betrekking heeft op de personen bedoeld in de artikelen 12 tot 17 van diezelfde wet die daadwerkelijk de vaste vergoedingen genieten waarin die wet voorziet, en niet op de bloedverwanten in de opgaande lijn van het slachtoffer dat is overleden ten gevolge van een arbeidsongeval die geen rechtstreeks voordeel uit het loon van het slachtoffer haalden.

In die interpretatie zijn de artikelen 15, 20 en 46 van de wet van 10 april 1971 bestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

- De artikelen 15, 20 en 46 van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971, in die zin geïnterpreteerd dat aan de bloedverwanten in de opgaande lijn van het slachtoffer dat is overleden ten gevolge van een arbeidsongeval die geen rechtstreeks voordeel uit het loon van het slachtoffer haalden, de burgerrechtelijke immuniteit van de werkgever kan worden tegengeworpen, schenden de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

- Dezelfde bepalingen, in die zin geïnterpreteerd dat aan de bloedverwanten in de opgaande lijn van het slachtoffer dat is overleden ten gevolge van een arbeidsongeval die geen rechtstreeks voordeel uit het loon van het slachtoffer haalden, de burgerrechtelijke immuniteit van de werkgever niet kan worden tegengeworpen, schenden de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Aldus gewezen in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 20 februari 2025.

De griffier,

De voorzitter,

Frank Meersschaut

Pierre Nihoul